

MAKTABDA TA’LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INTERFAOL USULLARNING ROLI

Rashidova Gulxayo Nuriddinovna

Samarqand viloyati Past Darg’om tumani 24-maktab psixologi

Annotatsiya: Hayotiy kelajakni amalga oshirish uchun inson ongli tarzda qayta o‘z-o‘zini faoliyatini yo‘lga qo‘yadi va buning uchun ta’lim jarayoni imkoniyatlaridan foydalanadi. Ayniqsa, bu jarayon o‘quvchi yoshi davri, yoshlik davri ayni ushbu jarayonni yo‘lga qo‘yish uchun muhim bosqich davri hisoblanadi. Ushbu konsepsiyaning keyingi g‘oyasi pedagogik sub’ektivlikni rivojlanishi bilan bog‘liq: “o‘rganuvchi”, “o‘quvchi”, “o‘qitadigan” pozitsiya orqali o‘tadi. Ushbu maqolada ta’lim jarayonlari samaradorligini oshirish yo‘llari haqida ma‘lumotlar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: Ta’lim, tarbiya, muhit, innovatsiya, interfaol uslublar, kommunikativ faoliyat.

Hozirgi sharoitda innovatsion faollik ta’limning ham mazmun hamda tashkiliy tuzilmaviy jihatdan qayta ishlab chiqish bilan bevosita bog‘liq. Bu jarayonlarning asosi bo‘lib oxirgi uch, o‘n yillikda pedagogik ta’lim nazariyasini tezkor ishlab chiqilishi bo‘ldi. 8(A.A.Abdulina, Ye.V.Bondarevskaya, V.I.Zagvyazinskiy, V.S.Ilin, N.M.Kan-Kalik, V.A.Slastenin va b.q) Pedagogik ta’lim rivojlanishining zamonaviy innovatsion yo‘nalishlarini ichida xususiy innovatsion nazariyani shaxsiy (xususiy) yo‘nalishli ta’lim sohasidagi ishlanmalarni, ta’limni [tashkiliy-tuzilmaviy modelini](#), ta’limni ko‘p darajali tizimini rivojlantirishni ajratib ko‘rsatish mumkin. Hayotiy kelajakni amalga oshirish uchun inson ongli tarzda qayta o‘z-o‘zini faoliyatini yo‘lga qo‘yadi va buning uchun ta’lim jarayoni imkoniyatlaridan foydalanadi. Ayniqsa, bu jarayon o‘quvchi yoshi davri, yoshlik davri ayni ushbu jarayonni yo‘lga qo‘yish uchun muhim bosqich davri

hisoblanadi. Ushbu konsepsiyaning keyingi g'oyasi pedagogik sub'ektivlikni rivojlanishi bilan bog'liq: “o'rganuvchi”, “o'quvchi”, “o'qitadigan” pozitsiya orqali o'tadi.

Ta'lim jarayoni samaradorligini oshirish, ta'lim oluvchilarning mustahkam nazariy bilim, faoliyat, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, ularni kasbiy mahoratga aylanishini ta'minlash maqsadida o'quv tarbiya jarayonida interfaol metodlardan foydalanish davr taqozosi hamda ijtimoiy zaruriyat sifatida kun tartibiga qo'yilmoqda. Hozirgi kunda o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish, uning mazmun mohiyatini bilish, uni ta'lim jarayoniga tadbiiq qilish va metodikasini yaratish juda muhimdir. Pedagogik kadrlarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlashda ularning metodik tayyorgarligini shakll antirish jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish mazkur jarayonning samaradorligini orttirishga zamin tayyorlaydi. Innovatsiya inglizcha so'zdan olingan bo'lib yangilik kiritish, yangilik degan ma'nolarni bildiradi. Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o'qituvchi va o'quvchi faoliyatiga yangilik, o'zgarishlar kiritish bo'lib, uni amalga oshirishda asosan interfaol usullaridan foydalanadi. Interfaol- bu o'zaro, harakat qilmoq yoki kim bilandir suhbat, muloqot tartibida bo'lishni anglatadi.

O'qitishning interfaol usulubiyotlari bilish va kommunikativ faoliyatni tashkil etishning maxsus shakli bo'lib, unda ta'lim oluvchilar bilish jarayoniga jalb qilingan bo'ladilar, ular biladigan va o'ylayotgan narsalarni tushunish va fikrlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Interfaol darslarda o'qituvchining o'rni qisman o'quvchilarning faoliyatini dars maqsadlariga erishishga yo'naltirishga olib keladi. Bu usulblarning o'ziga xosligi shundaki, ular faqat pedagog va o'quvchilarning birgalikda faoliyat ko'rsatishi orqali amalga oshiriladi. Bundan pedagogik hamkorlik jarayoni o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ularga o'quvchining dars davomida befarq bo'lmaslikka, mustaqil fikrlash, ijod qilish va izlanishga majbur etilishi, o'quvchilarning o'quv jarayonida fanga bo'lgan qiziqishlarini domiyligini ta'minlanishi, o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishlarini mustaqil ravishda har bir masalaga ijodiy yondashgan holda kuchaytirilishi, pedagogik va o'quvchilarning hamkorlikdagi faoliyatini doimiy ravishda tashkil etishlari kiradi.

Anaʼnaviy dars shaklini saqlab qolgan holda, unga turli-tuman taʼlim oluvchilar faoliyatini faollashtiradigan metodlar bilan boyitish taʼlim oluvchilarning oʻzlashtirish darajasining koʻtarilishiga olib keladi. Buning uchun dars jarayonini oqilona tashkil etilishi, oʻqituvchi tomonidan oʻquvchilarning qiziqishini orttirib, ularning taʼlim jarayonida faolligi muttasil ragʻbatlantirilib turilishi, oʻquv materialini kichik-kichik boʻlaklarga boʻlib ularning mazmunini ochishda aqliy hujum, kichik guruhlarda ishlash, bahs-munozara, muammoli vaziyat, yoʻnaltiruvchi matn, loyiha, rolli oʻyinlar kabi metodlarni qoʻllash va oʻquvchilarni amaliy mashqlarni mustaqil bajarishga undash talab etiladi. Taʼlim oluvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va ularning manfaatdorligini (motivasiyasini) oshirishga koʻmaklashish imkoniyatlariga koʻra, shuningdek, har xil turdagi multimediali oʻquv axborotlarining uygʻunlashuvi, interfaollik, moslashuvchanlik sifatlariga koʻra multimedia foydali va mahsuldor taʼlim texnologiyasi hisoblanadi. Interfaollikning taʼminlanishi axborotlarni taqdim etishning boshqa vositalari bilan taqqoslaganda raqamli multimedyaning muhim yutuqlaridan hisoblanadi. Interfaollik taʼlim oluvchining ehtiyojlariga mos ravishda tegishli axborotlarni taqdim etishni nazarda tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. R.Ishmuhammedov, M.Yoʻldoshev. Taʼlim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar (Taʼlim tizimi hodimlari metodistlar, oʻqituvchilar, tarbiyachi va murabbiylar uchun oʻquv qoʻllanma) – T: 2013.
2. A.Avloniy “Turkiy guliston yohud axloq” Toshkent. 2002.
3. Poʻlatov, Sh.N., Rabindranat Tagorning Hindiston ilm-maʼrifatga qoʻshgan xissasi.// “SCIENCE AND EDUCATION” Scientific journal Volume 1, Special issue 2020 136-144 P.

4. ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES VOLUME 2 | ISSUE 4 |
2021 ISSN: 2181-1385 Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723 Academic
Research, Uzbekistan 709 www.ares.uz
5. Po'latov, Sh.N., Tarbiyaviy o'gitlar. //“SCIENCE AND EDUCATION” Scientific
journal Volume 1, Special issue 2020 21-27 P.